

En wanneer zou het dan wel kunnen?

Verlag van de rondetafelbijeenkomst 'De rol van accountants en administrateurs in de toekomstbestendigheid van kleinbedrijf in de wijk'. De bijeenkomst is georganiseerd door het NKP in samenwerking met de NBA, SRA en Avans Hogeschool op 13 mei 2026 in Utrecht. De resultaten zijn verwerkt in het signalenrapport ['Werk aan de Winkel'](#).

Wisselende brandstof- en gasprijzen, aankomende wet- en regelgeving zoals ETS 2.0 (beprijzing CO₂-emissies), EPBD IV (verduurzaming utiliteitsbouw) en stijgende nettarieven maken het voor kleine bedrijven steeds urgenter om hun bedrijfsprocessen en bedrijfspand te verduurzamen.

Maar dit gebeurt nog onvoldoende. Ondernemers blijken meer kennis en (financiële) ondersteuning nodig te hebben om bijvoorbeeld warmtepompen of zonnepanelen te kunnen aanschaffen en netcongestie te omzeilen. Hoe kan verduurzaming bijdragen aan de bestaanszekerheid van kleine mkb-bedrijven in de wijk? En wat zou de rol van accountants en administrateurs daarin kunnen zijn? Dat was het thema van de bijeenkomst 'Veerkracht van het kleinbedrijf in de wijk en de rol van accountants en administrateurs'. Als onderdeel van een breder onderzoek naar bestaanszekerheid van het kleinbedrijf in de wijk heeft het Nationaal Klimaat Platform (NKP) deze bijeenkomst georganiseerd in samenwerking met de beroeps- en brancheorganisaties NBA en SRA, en Avans Hogeschool. Bij deze bijeenkomst werd met acht deelnemers gesproken vanuit uiteenlopende invalshoeken: accountants en administrateurs van kleine en grotere kantoren, een lector Sustainable Finance aan een hogeschool en specialisten van de aanwezige organisaties NBA, SRA en NOAB. Zij bogen zich met het Nationaal Klimaat Platform over de vraag hoe de ondernemer van het kleinbedrijf in de wedstrijd zit en wat zij kunnen doen om die te ondersteunen.

Zorgen voor morgen

Als ijsbreker wordt aan de deelnemers eerst gevraagd wat hun grootste zorg is. De leefbaarheid is een grote zorg. Hoe gaan we om met elkaar en met de toenemende polarisatie? "We vinden duurzaamheid belangrijk, maar we gedragen ons er niet naar", merkt een deelnemer op. Waar iedereen het over eens is, is dat ondernemers worstelen met inconsistente regelgeving. Er is technisch voldoende mogelijk, maar daar hangt wel een prijskaartje aan voor zowel ondernemers als accountants en administrateurs. Met wisselende subsidies en wetgeving is de businesscase op langere termijn onduidelijk. De huidige marktwerking geeft ook niet de juiste prikkels. Daarom wachten veel ondernemers af. Eerdere EU-wetgeving (rapportageverplichting van de CSRD op duurzaamheid in het bedrijf) was een goede stok achter de deur. Maar nu die wetgeving is afgezwakt, zie je verduurzaming in het bedrijfsleven en het animo bij accountants en administrateurs stilvallen. "Het lijkt alsof we terug bij af zijn", aldus een deelnemer. Niet iedereen is het daarmee eens. "Er is in de maatschappij een onderstroom waar veel initiatieven worden ontplooid. Je ziet dat jongeren juist kijken naar de kansen die verduurzaming biedt."

Consistent beleid, minder gevoelig voor prijsstijgingen, meer lokale productie

Wat zien de deelnemers als kansen? Consistent beleid wordt genoemd als kans. Daarmee creëren we hopelijk weer momentum. De behoefte om voor energie minder afhankelijk te zijn van andere landen en minder gevoelig te zijn voor prijsstijgingen is ook een kans voor het mkb. Dat zorgt voor meer lokale productie en meer circulariteit van materialen en grondstoffen. De energietransitie vraagt ook om meer samenwerking, om meer collectieve projecten. Dat heeft als positief effect dat het polarisatie en individualisering tegengaat. "De geopolitieke spanningen

moeten ons aansporen om mooie initiatieven te ontplooiën”, vat een deelnemer het sentiment samen.

Klem

Op basis van het NKP-onderzoek schetst Sander Zondervan, projectmanager bij het NKP, de huidige duurzaamheidsdilemma's waar het kleinbedrijf in de wijk mee worstelt. Veel mkb-bedrijven zitten klem. Hij noemt de horeca als voorbeeld. Ondernemers met kleine marges, die vaak zijn gehuisvest in oude gehuurde panden en afhankelijk zijn van gas. Het ontbreekt ze niet alleen aan geld om te verduurzamen, maar ze hebben er ook eigenlijk geen tijd voor.

Ondersteuning voor deze kleine mkb'er is dringend gewenst. Niet alleen door accountants en administrateurs, maar ook door partijen als installateurs, financiers, de KvK, provincie en gemeente. Die moeten meer hun rol pakken en de ondernemer ontzorgen op het gebied van verduurzaming. Zondervan schetst de mogelijkheden van verduurzaming via gebiedsgerichte programma's. In plaats van ondernemers die individueel aan de slag gaan met verduurzaming, kun je dit als gemeente bijvoorbeeld ook meenemen in de revitalisering van een winkelgebied. Iets soortgelijks gebeurt al binnen het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, waarin verduurzaming onderdeel gaat worden van de verbetering van kwetsbare wijken. Een geïsoleerde en goed geventileerde woning is goed voor de gezondheid en de energierekening. Dat mes snijdt aan meerdere kanten.

Voortouw nemen vraagt om kennis en tijd

Er ontplooft zich een discussie of de accountant hier het voortouw in moet nemen. Als je een klein kantoor met tien klanten hebt, is dit lastig. Het kost namelijk meer tijd om per klant uit te zoeken wat er nodig is als je verduurzaming meeneemt in de toekomstplannen. “En soms word je tegengehouden door de klant. Die redeneert: als ik investeer in duurzaamheid, kan ik minder op vakantie. Het begint dan toch met een intrinsieke motivatie van de klant zelf.” Wat zou helpen, is een duidelijke businesscase voor de mkb'er, vindt een deelnemer. Dat je duidelijk maakt: “Dit is je investering en zolang duurt het voor je die hebt terugverdiend.” Op consumentenniveau is eenvoudig uit te rekenen wat een maatregel je oplevert, maar voor ondernemers kan het heel verschillend uitpakken per bedrijf. “Een goede boekhouder die alles op detailniveau doorrekent, is cruciaal. Dan zie je waar je kunt verduurzamen. Alleen kost dat veel tijd. Een ondernemer legt geen duizend euro neer om die businesscase uit te laten rekenen”, aldus een deelnemer. Daarmee is dit ook voor de accountant of administrateur niet altijd financieel interessant. Het uitrekenen van de businesscase zou door de overheid ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld via een voucher.

Het helpt als accountant of administrateur wanneer je in een branche gespecialiseerd bent. Dan heb je als accountant een aanpak voor verduurzaming die je voor verschillende bedrijven in die sector kunt herhalen. Ook brancheverenigingen van horeca, bakkers en slaggers zouden hierin kunnen helpen door voorbeelden van businesscases in hun branche aan te leveren, merkt een deelnemer op. Weinig mkb'ers benaderen tot nu toe hun accountant voor duurzaamheidsvraagstukken. Hooguit als ze subsidie willen krijgen. Voor het doorrekenen van hun energiekosten schakelen ze eerder een gespecialiseerd bureau in. “Of ze rekenen het zelf uit met ChatGPT”, moppert een deelnemer. “Maar vaak klopt het dan niet helemaal en heb ik vervolgens moeite om ze daarvan te overtuigen.”

Nieuwsgierig

Het zou enorm helpen als er een centraal aanspreekpunt is waar ondernemer en accountant terecht kunnen voor stimuleringsmaatregelen. Het ontbreekt aan overzicht en een duidelijk loket hiervoor, vinden de deelnemers. “De meeste websites zijn te generiek. Als een ondernemer te veel moet klikken, haakt hij af. En de informatie die wel voorhanden is, is voor veel ondernemers nog moeilijk te vinden.” Een milieubarometer is bijvoorbeeld een goed instrument om je besparingspotentieel te berekenen. Je vult je energiegegevens in en je kunt de uitkomst benchmarken met andere ondernemingen per sector. “Ik weet dat, maar veel ondernemers kennen het niet”, aldus een accountant.

Een terugkerende vraag is hoe je een ondernemer triggert die weinig tijd, kennis en geld heeft. Goede informatie en een handelingsperspectief motiveren, aldus een deelnemer. “Een klant van mij was heel verbaasd dat driekwart van zijn footprint werd veroorzaakt doordat hij drie keer per jaar naar China vloog.” “De stijgende olieprijs wordt misschien wel de grootste aanjager van de energietransitie”, voorspelt iemand. “We moeten een appel doen op de nieuwsgierigheid en slagvaardigheid van de ondernemer”, vindt een andere deelnemer. “Jonge ondernemers zijn creatief.” Niet iedereen deelt dat optimisme. Voor een gratis gesprek met een adviseur is een ondernemer wel te porren, maar hij wil vooral weten wat hij verplicht moet doen. Kleine ondernemers sturen hun bedrijf via hun bankrekening. Als het saldo daalt, stellen ze investeringen in duurzaamheid uit. “Juist daarom moet je data verzamelen”, haakt een deelnemer in. “Zodat je als ondernemer te weten komt wanneer het wel kan: investeren in de energietransitie.” Daarvoor kun je studenten gebruiken die in het kader van een stage de businesscase uitrekenen, vult een deelnemer aan. Dat zou ook een uitkomst kunnen zijn voor een middelgroot accountantskantoor. In plaats van zelf kostbare uren te schrijven maak je er een stageopdracht van voor een student. Je laat de student het uitrekenen en de accountant valideert het.

Een blik in de toekomst

In groepjes werpen de deelnemers een blik in de toekomst en formuleren zij vragen waar ze graag antwoord op zouden hebben als het gaat over hun rol en de toekomstbestendigheid van kleine bedrijven in wijken en dorpen. Welke rol speelt de accountant of administrateur überhaupt als het gaat om toekomstbestendigheid van kleine bedrijven in wijken en dorpen? Is de kleinschalige ondernemer nog voldoende levensvatbaar? In hoeverre blijft het rendabel om te ondernemen met klimaatverandering? Blijven wijken en dorpen nog aantrekkelijk voor ondernemers?

Deelnemers komen tot de conclusie dat de social return on investment van het kleinbedrijf in wijken en buurten weinig zichtbaar is, maar wel kosten bespaart en baten oplevert. Het kleinbedrijf in de wijk zorgt voor sociale cohesie in de buurt, een plek waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en ook zien hoe het met elkaar gaat. Dat is goed voor de gezondheid van mensen. De aanwezigheid van bedrijven in een wijk maakt ook dat er minder handhaving nodig is, het zorgt voor lokale werkgelegenheid en lokale producten. Dit zou ook kunnen worden meegenomen in de businesscase en in de financiering in de vorm van een soort true pricing. Er zijn ook enkele technologische ontwikkelingen, zoals AI, die goed kunnen uitpakken voor de ondernemer in de wijk. De accountant of administrateur zou hierin een rol kunnen spelen als coach voor de ondernemer.

Wat zou een volgende stap kunnen zijn voor accountants en administrateurs om hun rol voor het toekomstbestendige kleinbedrijf beter te vervullen? Het idee van een deelnemer om studenten in te zetten voor accountancykantoren om businesscases op te stellen voor kleine bedrijven en

zo de mkb'er en accountant te ontzorgen, wordt enthousiast ontvangen. Ondernemers moeten worden herinnerd aan de urgentie van verduurzaming. Telkens weer. Er is een nationale doelstelling om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen, maar dat wordt niet vertaald naar sectoren en bedrijven. Een brief vanuit de overheid voor alle mkb'ers waarin wordt aangegeven wat van bedrijven verwacht gaat worden, zou kunnen helpen. Die brief zou moeten afsluiten met een verwijzing naar een subsidie of voucher voor het uitrekenen van de businesscase. Welke impact heeft duurzaamheid op de continuïteit van hun onderneming? Dit leeft nog te weinig bij ondernemers. Ze weten vaak niet eens dat ze nu al door partijen als verzekeraars worden afgerekend op hun duurzaamheid. Een deelnemer vat het kernachtig samen: "De vraag 'hoe betaal ik zo weinig mogelijk belasting?' moeten we ombuigen naar 'hoe kan ik zo weinig mogelijk uitstoten?'"

Voorwaarde is in ieder geval dat accountants en administrateurs zich zelf ook meer bewust worden van hun bijdrage aan de toekomstbestendigheid van kleine bedrijven. "Een jaarrekening opmaken is terugblikken. Maar we kunnen veel meer inzetten op vooruitblikken met de ondernemer. Als verduurzamen nu niet kan volgens de ondernemer, is mijn vraag als accountant: 'En wanneer kan het dan wel?'" Een businesscase ontwikkelen voor verduurzaming is hierin van groot belang.